

create opportunities and positive social change, helped get the best work in a thriving modern economy and creating sustainable future for the UK.

Using the whole arsenal of teacher training and career guidance specialists (coordinators and consultants with professional guidance) in UK schools vocational guidance prominently in the content of school education, helping students find their place in society, fulfilling their duties with the desire and high professionalism. Help coordinators and consultants from professional school youth is of great importance in personal development of students and social development potential.

Keywords: career development; careers teacher; coordinator and consultant with career guidance; Great Britain; pupils; school education; secondary school; teaching methods; training.

Рецензенти

Сисоєва С. О. – д. пед. н., проф., чл.-коресп. НАПН України,

Козак Л. В. – канд. пед. н.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2014

УДК 378.1:81'25(4)

К. М. Скиба

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КРАЇНАХ-УЧАСНИЦЯХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Розглядаються системи професійної підготовки перекладачів у країнах-учасницях Болонського процесу. Досліджується зміст та організація навчання перекладачів у Великобританії, Німеччині, Франції. Виявлено, що підготовка перекладачів має ступеневий характер і здійснюється за такими освітніми ступенями як: бакалавр, магістр, доктор. Навчання перекладачів носить, зазвичай, вузькогалузевий характер; обов'язковими елементами навчальних планів є виробнича практика та стажування закордоном. Здійснено аналіз стану підготовки перекладачів в Україні, виокремлено проблеми та визначено шляхи вдосконалення навчання перекладачів у вітчизняних вишах з урахуванням передового світового досвіду.

Ключові слова: бакалавр; Болонський процес; доктор; магістр; навчальний процес; освітній ступінь; перекладач; професійна підготовка перекладачів.

Вступ. Розширення міжнародних контактів та співпраці між країнами призводить до зростання попиту на професійних перекладачів, які могли б якісно забезпечити всі рівні такої взаємодії. Сьогодні перед навчальними закладами нашої держави стоїть завдання забезпечення такої якісної професійної підготовки перекладачів, щоб у подальшому випускники вітчизняних вишів були конкурентоспроможними не лише на внутрішньодержавному, але й на світовому ринку праці. Реформування системи підготовки перекладачів в Україні сьогодні відбувається з урахуванням положень Болонської декларації. Тому вивчення передового освітнянського досвіду у країнах-учасницях Болонського процесу, які є флагманами у підготовці перекладачів, з подальшим його запровадженням в українських закладах освіти є актуальним завданням науковців нашої країни.

Педагогічний досвід зарубіжної професійної освіти в загальному досліджувався когортами вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких Н. Абашкіна, А. Алексюк, І. Задорожна, Ю. Кіщенко, М. Лещенко, О. Локшина, Є. Москаленко, О. Овчарук, О. Плахотник, Л. Пуховсь-

ка, О. Рибак, Г. Степенко, І. Тараненко й інші. Професійна підготовка майбутніх перекладачів у зарубіжній школі стала предметом досліджень Ю. Колоса, А. Козак, О. Мартинюк, О. Павлик, С. Панова, І. Пасинкової, З. Підручної, О. Рогульської, А. Янковця, О. Сергєєвої, Н. Соболю, Ж. Таланової, О. Чередниченка, Л. Черноватого, С. Швачко, О. Шупти. Особливості спеціалізації перекладацької освіти, кваліфікаційних напрямів підготовки перекладачів викликали інтерес таких науковців як: Н. Гавриленко, В. Карaban, А. Козак, С. Коломієць, Р. Крісс, Е. Пім, Л. Черноватий. Зазначені науковці досліджували теоретичні й організаційні положення підготовки майбутніх перекладачів в загальному або ж в окремо взятих країнах. Сьогодні ж гостро постає питання професійної підготовки перекладачів в умовах реформування вищої освіти України, учасниці Болонського процесу, в контексті прийняття нового Закону України «Про вищу освіту», який відповідає сучасним європейським та світовим зразкам. Тому, незважаючи на низку вищезазначених наукових досліджень, порівняльний аспект концептуальних засад професійної підготовки перекладачів на сучасно-

му етапі в країнах-учасниках Болонського процесу з подальшим визначенням позитивного перспективного досвіду для України, не був предметом окремих наукових досліджень, і ця проблема потребує ґрунтовного аналізу та системного вивчення.

Мета статті полягає в дослідженні основних етапів та змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів в університетах країн-учасниць Болонського процесу (Великобританія, Німеччина, Франція) та вивченні стану освіти перекладачів в Україні для виокремлення існуючих проблем і вироблення шляхів їх усунення з урахуванням передового світового досвіду.

Попит на перекладачів у світі постійно зростає. За даними вивчення ринку лінгвістичних послуг Європейського Союзу його оборот зростає, щонайменше, на 10% щороку, і може досягти 20 млрд. євро до 2015 року. Ринок лінгвістичних послуг включає усний і письмовий переклади, субтитрування, дублювання і локалізацію (адаптацію перекладу до специфічних місцевих потреб). У цілому близько 250 університетів і вищих навчальних закладів Європи готують перекладачів (УНІАН, Новини ЄС, 2010).

Професійна підготовка майбутніх перекладачів в університетах багатьох країн світу здійснюється за двома основними типами навчальних програм: програмами повної вищої освіти з тривалістю навчання зазвичай 5 років та послідовним здобуттям ступенів (освітньо-кваліфікаційних рівнів) бакалавра, магістра (в Україні – бакалавра, спеціаліста, магістра); магістерськими програмами, що функціонують незалежно від бакалаврських і передбачають 2 (рідше 1) роки навчання для студентів, які вже отримали ступінь бакалавра у відповідній галузі знань. Перша схема підготовки переважає у багатьох європейських країнах (наприклад, Німеччина, Австрія, Данія). В інших країнах світу широко розповсюджено самостійні магістерські програми підготовки перекладачів (Франція, США, Велика Британія). Така ситуація пояснюється інтенсивним вивченням іноземних мов у межах нефілологічних програм підготовки фахівців. Після отримання диплому бакалавра чи магістра випускники, маючи достатній рівень знання іноземної мови, можуть продовжити навчання для здобуття ступеня магістра з перекладу, що суттєво розширить сферу їхньої професійної діяльності (Полупанова Е., 2005, с. 35-37).

У нашому дослідженні ми зосереджуємо увагу на вивченні професійної підготовки перекладачів у Великобританії, Німеччині та Франції – країнах-ініціаторах Болонського процесу, рушійної сили, яка запустила механізм реформування освіти у всій Європі. Зазначені країни вирізняються високим рівнем підготовки перекладачів та мають потужні системи професійних перекладацьких організацій та асоціацій.

Професійна підготовка перекладачів у Великій Британії. У Великій Британії на сьогодні

існує більше 30 освітніх закладів, що готують перекладачів, хоча до недавнього часу їх було лише п'ять. Дев'ятнадцять із сучасних університетів готують усних перекладачів (interpreters), решта – письмових (translators). Зокрема, програми підготовки усних перекладачів існують у Батському університеті, Единбурзькому університеті Геріота Вотта, Лідському університеті, у Лондонському столичному університеті, Міддлсекському університеті (м. Лондон), Манчестерському університеті, Ньюкаслському університеті, Солфордському університеті тощо. Програми підготовки письмових перекладачів існують у таких університетах: Шеффілдському, Суррейському, Брістольському, Суонсійському, Ворвікському, Вестмінстерському Лондонському, Естонському, Бірмінгемському, Батському тощо (Brennan J., 2010. с. 45).

Як зазначає дослідниця О. В. Сергєєва, відповідно до Закону «Про вищу освіту» Великої Британії (Higher Education Act, 2004), навчання в університетах, у тому числі й на перекладацьких спеціальностях, відбувається у декілька етапів. Якщо узагальнити, то підготовка перекладачів в межах бакалаврського, магістерського освітньо-кваліфікаційних рівнів прогнозує здобуття таких ступенів: бакалавр гуманітарних наук у галузі усного та письмового перекладу (Bachelor of Arts (Interpreting and Translation)), магістр гуманітарних наук у галузі перекладознавства (MA in Translation Studies), магістр гуманітарних наук у галузі літературного перекладу (MA in Literary Translation), магістр гуманітарних наук у галузі прикладного перекладознавства (MA in Applied Translation Studies), магістр гуманітарних наук у галузі перекладу конференцій (MA in Conference Interpreting), магістр гуманітарних наук у галузі теорії і практики перекладу (MA in Theory and Practice of Translation) та інші. Окрім цього, після набуття ступеня бакалавра, є можливість продовження навчання в магістратурі і отримання ступеня магістра перекладу (Master of Arts) або магістра філософії (Master of Philosophy). Здобуття ступеня магістра є основною метою процесу підготовки майбутніх перекладачів. Слід відмітити, що для студентів перекладацьких спеціальностей передбачено річну практику або навчання за кордоном у країні, мову якої вивчають (Сергєєва О. В., 2013).

У Великій Британії існує післядипломна освіта, в рамках якої майбутні перекладачі можуть здійснювати наукову діяльність з метою отримання наукового ступеня доктора філософії (Doctor of Philosophy (Dphil)) та диплома (Postgraduate diploma (PGDip)). Основною вимогою для отримання цього ступеня є наявність низки наукових публікацій і досліджень у вибраній галузі (Universities of the UK, 2014).

Важливим для розвитку професії перекладача та підвищення якості перекладацької роботи є те, що у Великій Британії існує добре налагоджена мережа

професійних асоціацій та об'єднань перекладачів. Серед найбільш відомих асоціацій перекладачів Великої Британії, які тісно співпрацюють з університетами в питаннях стандартизації підготовки та діяльності професіоналів, варто відзначити: Інститут усного і письмового перекладу (Institute of Translation and Interpretation), який є єдиною незалежною асоціацією професіоналів у галузі перекладу; Інститут лінгвістики (Institute of Linguists); Асоціацію перекладацьких компаній (Association of Translation Companies), що об'єднує різноманітні компанії, бюро та центри перекладу у Великій Британії; Асоціацію літературних перекладачів (The Translators Association); Міжнародну федерацію перекладачів (The International Federation of Translators), яка діє не лише у Великій Британії, а й в інших країнах; Міжнародну асоціацію усних перекладачів (International Association of Conference Interpreters); Європейську асоціацію машинного перекладу (European Association for Machine Translation) і це ще далеко не повний перелік (European Society for Translation Studies, 2014).

Описуючи загалом стан професійної освіти перекладачів у Великобританії слід відмітити, що як на рівні університетському, так і на урядовому в цій країні вживають необхідних заходів для того, щоб підвищити престижність цієї професії. Постійна співпраця з Європейським Союзом, країнами Східної Європи, Азії і США сприяє заохоченню молоді до вивчення іноземних мов, культури і національних особливостей народів Європи та інших країн.

Професійна підготовка перекладачів у Німеччині. Професійна підготовка перекладачів в Німеччині здійснюється в 8 університетах у містах Берлін, Бонн, Дюссельдорф, Майнц, Гейдельберг, Гільдесхайм та Заарбрюкен. У кожному з цих університетів є можливість обрати спеціальність з послідовним здобуттям ступенів (освітньо-кваліфікаційних рівнів) бакалавра, магістра та неспірного, за яким бакалаврські та магістерські програми є незалежними одна від одної. Як зазначає дослідниця підготовки перекладачів у Німеччині Левицька Н. В., бакалаврські програми навчання перекладачів у німецьких закладах освіти спрямовано на розвиток навичок усного та писемного мовлення, ознайомлення з культурою і літературою країни, мова якої вивчається. Студенти, також, опановують граматику, літературну творчість, особливості усного спілкування іноземною мовою. Перекладацькі дисципліни часто пропонуються за вибором. Особливістю програм є те, що вони розділені на цикли (гуманітарний, соціальний, економічний, професіональний) і розділи (фізична культура, навчально-виробнича практика, державна атестація). Кожен цикл навчання перекладачів у Німеччині має базову обов'язкову частину й варіативну

(профільну), які визначаються вишем. Саме варіативна частина повинна надати можливість студентам отримати поглиблені знання та навички для успішної професійної діяльності і підготувати їх до продовження навчання в магістратурі. В основі навчання лежить загальнофілологічна освіта з двох іноземних мов, яка доповнюється семінарами з перекладу, та введенням в одну із галузей спеціалізації (техніка, право, природничі науки, медицина, економіка) та із загальнолінгвістичних та культурологічних дисциплін. У всіх університетах пропонуються комп'ютерні курси й дисципліни з інформаційних технологій. Процес навчання є гнучким, орієнтованим на індивідуальні потреби та інтереси студентів, що відповідає запитам європейського ринку праці і враховує сучасні та майбутні практичні завдання, з якими стикатимуться студенти в своїй подальшій професійній діяльності. Бакалаврський іспит складається з письмової бакалаврської роботи і з усного випускного іспиту. Для вступу до магістратури у Німеччині обов'язкове не лише отримання ступеня бакалавра в галузі перекладу, а й складання вступного іспиту, що підвищує рівень магістерської перекладацької освіти. Характерною ознакою незалежних магістерських спеціальностей є їх профільна спеціалізація. Програми підготовки магістрів-перекладачів передбачають два етапи навчання. Перший етап навчального процесу включає загальні дисципліни (як правило, основи письмового та усного перекладу). На другому етапі передбачено вивчення спеціалізованих дисциплін, які залежать від обраного напрямку підготовки (Левицька Н. В., 2011).

У Німеччині, як і у Великобританії, існує розгорнута мережа асоціацій та організацій перекладачів. Так, згідно останньої доповіді про підготовку перекладачів у країнах Європи найвідомішими серед них є: VdÜ (Verband deutschsprachiger Übersetzer literarischer und wissenschaftlicher Werke) (Асоціація німецькомовних перекладачів художньої та наукової літератури); BDÜ (Bundesverband der Dolmetscher und Übersetzer e.V.) (Федерація усних та письмових перекладачів); ATICOM (Fachverband der Berufsübersetzer und Berufsdolmetscher) (Союз професійних письмових та професійних усних перекладачів); VÜD (Verband der Übersetzer und Dolmetscher) (Асоціація письмових та усних перекладачів); QSD (Qualitätssprachendienste Deutschlands) – асоціація перекладацьких компаній, заснована у 1998 році, член EUATC (the European Union of Associations of Translation Companies) (Європейський союз асоціацій перекладацьких компаній) (The status of the translation profession in the European Union. Final Report, 2012). Основна мета асоціації перекладацьких компаній QSD – надання можливості стажування випускникам перекладацьких програм протягом 2-6 місяців у одній з компаній, що входять до складу асоціації. У рамках такої практики випускники знайомляться з організацією

компанії, засадами її роботи, системою менеджменту якості, яка узгоджується з сучасними стандартами і охоплює всі аспекти перекладацької роботи у перекладацькій компанії (Qualitätssprachendienste Deutschlands, 2014).

Таким чином, система підготовки перекладачів у Німеччині є чітко окресленою і узгоджується зі ступеневою підготовкою фахівців у рамках Болонського процесу. Особлива увага приділяється практичній підготовці перекладачів. Існує мережа асоціацій та організацій перекладачів, які об'єднують фахівців перекладу у різних сферах.

Професійна підготовка перекладачів у Франції.

Сучасна система освіти Франції остаточно утвердилася ще більше двох століть тому і на сьогодні вважається однією з найкращих у світі. У Франції налічується 80 університетів (universités) і близько 300 вищих шкіл (grandes écoles). Принципової різниці між університетами й вищими школами не існує, мова може йти, скоріше за все, про історично сформовані типи. Диплом випускника однієї з вищих шкіл за престижністю іноді цінується вище, ніж диплом університету (Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche, 2014).

Найвідомішими закладами освіти, що готують перекладачів у Франції, є школа перекладу ESIT (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs) та інститут ISIT (Institut Supérieur d'Interprétation et de Traduction), розташовані у Парижі. Останнім часом у країні спостерігається тенденція збільшення кількості навчальних закладів, які пропонують курси усного чи письмового перекладу. Підраховано, що є більше 60 різних курсів, при чому, майже 20 з них завершуються отриманням диплому про спеціальну вищу освіту (DESS). Спеціалізованого перекладу (усного чи письмового) навчають у вищих навчальних закладах різного типу: як в державних, так і в приватних. За даними міністерства освіти Франції, щонайменше 15 університетів проводять підготовку перекладачів (університети Лілля, Тулузи, Монпельє, Гренобля, Парижу та інші). Окрім університетів, навчання перекладачів проводиться у вищих школах та інститутах при університетах (ESIT (Ecole supérieure d'interprètes et de traducteurs) (Université de Paris 3)), ESUCA (Ecole supérieure de cadres interprètes) (Université de Toulouse 2- Le Mirail)). Слід відмітити, що тривалість, зміст та рівень курсів у всіх вище названих закладах освіти є різними, починаючи від того, які мови вивчаються, завершуючи тим, на розвиток яких перекладацьких навичок вони розраховані. Найчастіше зустрічаються поєднання таких мов, як англійська, іспанська, французька. Популярними є італійська, російська, арабська та португальська мови. Лише декілька навчальних закладів пропонують вивчати японську, китайську, грецьку, голландську та швейцарську мови. Важливе місце у професійній підготовці перекладачів у Франції відіграють виробничі перекладацькі практики. Такі

практики мають місце після третього та четвертого років навчання і тривають 6 та 8 тижнів відповідно. Всі курси на здобуття диплома про спеціальну вищу освіту (DESS) включають 2 або 3 місяці виробничої практики. Проходження практики закордоном не завжди є обов'язковим у навчальних закладах Франції. Така практика може тривати від півроку до року. Наприклад у Вищій школі перекладу ESIT усні перекладачі повинні обов'язково 12 місяців провести в країні мови В і 6 місяців у країні мови С. ESIT є також провідною установою, де перекладачі можуть отримати диплом про поглиблене вивчення перекладу D.E.A. (postgraduate Diplôme d'études approfondies) (National Reports on the Training of Translators and Interpreters, 2012). Загалом професійна підготовка перекладачів, як ми бачимо, може відрізнитись залежно від навчального закладу, що пояснюється оригінальними навчальними програмами та спеціалізацією. На сьогодні у Франції готують різногалузевих перекладачів, спеціалістів з локалізації, термінології, юридичного перекладу, перекладачів офіційних документів тощо. Особлива увага зараз звертається на навчання перекладачів використанню CAT технологій у перекладі, оволодіння професійним програмним забезпеченням.

Сучасний стан професійної підготовки перекладачів в Україні. Розглянемо ситуацію з підготовкою перекладачів в Україні. Навчання перекладу в Україні здійснюється в межах таких освітньо-кваліфікаційних рівнів як бакалавр, спеціаліст, магістр. Сьогодні у нашій державі налічується більше 70 вищих навчальних закладів різних форм власності, які готують перекладачів з іноземних мов. Для порівняння згадаємо, що в Німеччині професійну підготовку перекладачів здійснюють лише 8 вишів. Аналіз ситуації у вищій філологічній освіті України показує, що за останні роки невиправдано збільшилась кількість центрів підготовки перекладачів за рахунок вишів, у яких немає для цього ані шкіл, ані традицій, ані достатньої кількості кваліфікованих кадрів (Чередниченко О., 2012). Аналіз чинників, що знижують якість професійної підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах України, свого часу було здійснено В. Радчуком та Є. Бесєдіною. Дослідниками визначено низку негативних факторів вітчизняної перекладацької освіти, а саме: недосконалість освітніх програм, які не відповідають новим вимогам ринку перекладацьких послуг; відсутність необхідної матеріально-технічної бази; застарілі методи і форми навчально-виховного процесу; відсутність нових освітніх технологій та активних способів організації виробничої практики; відсутність необхідних умов для забезпечення академічної мобільності студентів-перекладачів; непогодженість системи освіти майбутніх перекладачів з потенційними роботодавцями та з ринком праці (Бесєдіна Є.В.,

2009). Отже, перед нами відкривається широке коло проблем. Вирішувати зазначені проблеми слід поетапно та залежно від освітнього ступеня.

На рівні бакалаврської освіти майбутніх перекладачів в Україні слід звернутись до досвіду Франції, Німеччини та Великобританії, де навчання, яке, зазвичай, триває 4 роки, як і в Україні, поділяється на два цикли по два роки. Перші два роки навчання присвячені загальній підготовці, вдосконаленню знань рідної мови, інтенсивному вивченню двох обов'язкових іноземних мов, вивченню дисциплін соціально-гуманітарного профілю. Третій та четвертий роки навчання зосереджені на спеціалізованому навчанні перекладу залежно від його виду (усний чи письмовий). Невід'ємною частиною освітньої програми навчання майбутніх перекладачів мають бути виробничі практики та стажування.

Суттєво підвищити якість навчання у магістратурі з перекладу можна за рахунок приєднання українських вишів до мережі університетів «Європейські магістри перекладу». «Європейський магістр перекладу» – це ініціатива Європейської комісії. В основу ідеї покладено розроблення спільного компетентнісного підходу у професійній підготовці перекладачів у межах проекту, що об'єднує провідні вищі навчальні заклади країн Європи. Для участі у мережі університети проходять спеціальну оцінку професіоналами в області перекладу. Це забезпечило б об'єктивну оцінку стану підготовки перекладачів у вітчизняних вишах та стимулювало б до вдосконалення освітніх програм. Компетентнісний підхід сприяє формуванню та розвитку професійно важливих компетенцій у майбутніх перекладачів. Європейська комісія також розробила набір компетенцій, якими повинен володіти викладач перекладу, що суттєво впливає на якість викладання. Участь у проекті «Європейський магістр перекладу» сприяла б мобільності студентів українських вишів, дала б можливість проходження практики в інших університетах-учасниках про-

екту. Диплом магістра будь-якого вишу, який є частиною зазначеного проекту, є загальноновизнаним по всьому Євросоюзу і є свідченням якісної освіти. На сьогодні в цю мережу входять вже 65 європейських університетів (European Master's in Translation, 2014).

Висновки. Отже, розглянувши системи професійної підготовки перекладачів у країнах-учасниках Болонського процесу, слід відзначити, що така підготовка не має масовий характер. Кількість закладів освіти, які надають освітні послуги щодо навчання перекладачів, є, порівняно з кількістю українських вишів, невелика. Якість підготовки забезпечується оригінальними навчальними програмами, чітко визначеною спеціалізацією, залученням світових фахівців з перекладу до навчального процесу, наявністю реальної виробничої перекладацької практики та, в більшості, обов'язковим відвідуванням країн, мови яких вивчаються. Освіта перекладачів має багаторівневу структуру, присутня докторська підготовка. В Україні ж ми зараз лише розпочинаємо формування вимог до стандарту освітньої діяльності та ліцензійних вимог щодо ведення освітньої діяльності на докторському рівні вищої освіти. Особливе значення мають організації, які об'єднують перекладачів, захищають їхні інтереси і сприяють їхньому професійному зростанню. В Україні, окрім громадської Асоціації перекладачів України та новоствореної Української Асоціації викладачів перекладу, не існує жодної організації, яка б представляла перекладачів на державному та міжнародному рівнях. Отже, очевидним є те, що гармонізація професійної освіти перекладачів в Україні з системами освіти інших країн-учасниць Болонського процесу потребує подальшого реформування та модернізації.

До перспективних напрямків наукових розвідок вважаємо за доцільне віднести дослідження проблемами стандартизації освітніх програм професійної підготовки перекладачів у вищій школі України з урахуванням передового світового досвіду.

Література

1. **Беседіна Є. В.** Концептуальна модель професійної підготовки конкурентоспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти [Електронний ресурс] / Є. В. Беседіна. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf.
2. **Єврокомісія хоче, щоб більше університетів готували перекладачів.** УНІАН. Новини ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eunews.unian.ua/412292-evrokomisiya-hoche-schob-bilshe-universitetiv-gotuvati-perekladachiv.html>.
3. **Левицька Н. В.** Концептуальні засади професійної підготовки перекладачів в країнах західної Європи / Н. В. Левицька. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – Вип. 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2011_5_16.pdf.
4. **Полупанова Е.** Інновації в высшем образовании западных стран: организационный уровень / Е. Полупанова // Alma Mater. – 2005. – № 3. – С. 35-37.
5. **Сергеева О. В.** Основні етапи професійної підготовки перекладачів у Великій Британії / О. В. Сергеева. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013. – Вип. 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_5_26.pdf.
6. **Чередищченко О.** Проблеми мовної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=633>.

7. **Brennan J.** The employment of UK graduates: comparisons with Europe and Japan / John Brennan, Brenda Johnston, Brenda Little, Tarla Shah and Alan Woodley. – London: The Open University Centre for Higher Education Research and Information, 2010. – 45 p.
8. **European Master's in Translation (EMT)** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm.
9. **European Society for Translation Studies (EST)**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.est-translationstudies.org>.
10. **Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education.gouv.fr/cid195/les-chiffres-cles.html>.
11. **Qualitätssprachendienste Deutschlands** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.qsd.de/eng/ausbildung/index.html>.
12. **Thematic Network Project in the Area of Languages Sub-project 7: Translation and Interpreting. National Reports on the Training of Translators and Interpreters**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.celelc.org/projects/Past_Projects/TNP_Languages/TNP1_resources/SP7NatReps.pdf?1372922656.
13. **The status of the translation profession in the European Union Final Report**, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/studies/translation_profession_en.pdf
14. **Universities of the UK** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.universitiesuk.ac.uk>.

References

1. **Besedina, Ye. V.** (2009). Conceptual model of professional training of competitive translators in terms of diversification of higher education. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf (in Ukrainian).
2. **Eurocomission wants more universities to train translators**. UNIAN. EU News. Retrieved from: <http://eunews.unian.ua/412292-evrokomisiya-hoche-schob-bilshe-universitetiv-gotuvali-perekladachiv.html> (in Ukrainian).
3. **Levytska, N. V.** (2011). Conceptual bases of translators training in the Western Europe Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2011_5_16.pdf (in Ukrainian).
4. **Polupanova, Ye.** (2005). Innovations in High of western countries: organizational level. Alma Mater, 3, 35-37 (in Russian).
5. **Syerhyeyeva, O. V.** (2013). The main stages of translators training in the UK Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_5_26.pdf (in Ukrainian).
6. **Cherednychenko, O.** (2012). Problems of language policy in Ukraine. Retrieved from: <http://www.ualogs.kiev.ua/fulltext.html?id=633> (in Ukrainian).
7. **Brennan J., Johnston B., Little B., Shah T., Woodley A.** (2010). The employment of UK graduates: comparisons with Europe and Japan. London: The Open University Centre for Higher Education Research and Information (in English).
8. **Ministry of Education and Research of France**. Accessed November 2014: <http://www.education.gouv.fr/cid195/les-chiffres-cles.html> (in French).
9. **European Master's in Translation (EMT)** (2014) Retrieved from: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm (in English).
10. **European Society for Translation Studies (EST)** (2014). Retrieved from: <http://www.est-translationstudies.org> (in English).
11. **Quality language services in Germany** (2014). Retrieved from: <http://www.qsd.de/eng/ausbildung/index.html> (in German).
12. **Thematic Network Project in the Area of Languages Sub-project 7: Translation and Interpreting. National Reports on the Training of Translators and Interpreters**. (2012). Retrieved from: http://www.celelc.org/projects/Past_Projects/TNP_Languages/TNP1_resources/SP7NatReps.pdf?1372922656 (in English).
13. **The status of the translation profession in the European Union**. Final Report. (2012). Retrieved from: http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/studies/translation_profession_en.pdf (in English).
14. **Universities of the UK**. (2014). Retrieved from: <http://www.universitiesuk.ac.uk> (in English).

Е. Н. Скиба

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА ПЕРЕВОДЧИКОВ В СТРАНАХ-УЧАСТНИЦАХ БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА

Рассматриваются системы профессиональной подготовки переводчиков в странах-участницах Болонского процесса. Исследуется содержание и организация обучения переводчиков в Великобритании, Германии, Франции. Выявлено, что подготовка переводчиков имеет ступенчатый характер и осуществляется

по следующим образовательным степеням, таким как: бакалавр, магистр, доктор. Обучение переводчиков носит, как правило, узкоотраслевой характер; обязательными элементами учебных планов является производственная практика и стажировки за рубежом. Осуществлен анализ подготовки переводчиков в Украине, выделены проблемы и определены пути совершенствования обучения переводчиков в отечественных вузах с учетом передового мирового опыта.

Ключевые слова: бакалавр; Болонский процесс; доктор; магистр; образовательная степень; переводчик; профессиональная подготовка переводчиков; учебный процесс.

K. Skyba

TRANSLATORS TRAINING IN THE BOLOGNA PROCESS PARTICIPATING COUNTRIES

The article deals with the system of professional training of translators in the participating countries of the Bologna process. We study the content and organization of the translators training in the UK, Germany, and France. It has been revealed that the training of translators has stepped nature and is carried out according to the following standards of qualification, such as Bachelor, Master, and Doctor. Translators and Interpreters education starts with a four-year degree, which is divided up into two cycles of two years. Students study at least two foreign languages. Universities and institutes are free to determine the content of their translator/interpreter training courses. Usually, in all institutions offering a four-year degree the first two years establish a broad general basis on which specialisation can be developed. This includes strengthening of the mother tongue, a solid training in two other languages (which in some cases already includes an introduction to the foreign countries' culture and institutions), an introduction to law and economics, some notions of linguistics, psychology, aesthetics, logic, philosophy, and history, and often an introduction to translatology. In the third and fourth years students have to choose between translation and interpretation. The curriculum contains mandatory elements such as work placements and internships abroad. The analysis of the translators training in Ukraine has revealed the major problems of the system of translators' education. The ways to improve the training of translators in Ukrainian educational institutions with the best international practices have been elaborated.

Keywords: Bachelor of science; Bologna process; Doctor; learning process; Master; translator; translators training.

Рецензенти

Бідюк Н. М. – д. пед. н., проф.,
Рогульська О. О. – к. пед. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 09.10.2014